valitsuse ning St. Maria Gildi ühisel jõupingutusel ongi viimaks korda läinud „arusaamatust“ selles mõttes „selgitada“, et rahaminister 24. VI. 1896 lubab ettepandud uue Tartu Panga puhaskasu-jaotuse korra ajutiselt tarvitusele võtta.

Sedakorda on pank linnavalitsuse ja volikogu kaasabil St. Maria Gildile siis päästetud, kuid veel mitte lõplikult: kogu 5 järgneva aasta kestes ei lähe gildil korda oma soovide kohasele panga uuele põhikirjale Peterburis kinnitust leida. Lõpuks, 20. XI. 1901, teatab gildi oldermann linnapeale kirjalikult, et krediidikantseleist olevat väljapääse-tee juhatatud: Võetagu Tartu Panga jaoks eeskujuks üks kõige uuemaist kommertspankade põhikirjadest, näiteks Liibavi Börsipanga oma. Seda silmas pidades ongi St. Maria Gild nimetatud põhikirja eeskujul „Tartu Panga“ jaoks uue põhikirja välja töötanud järgmistel alustel: 1) Suure Gildi täieliku omandusõiguse tunnustamine panga kohta ja 2) linnale kord lubatud puhaskasuosa kindlustamine. Panga nimetus kavatsetakse muuta „Põhja-Liivi Pangaks“ — asjaolu toonitamiseks, et kogu Põhja-Liivimaa kuulub panga tegevuspiirkonda. — Uue panga põhikapital — 350 000 rbl. — moodustuks „Tartu Panga“ põhi- ja suuremast osast tagavara-kapitalist, kusjuures uue panga tagavarakapital suureneks esialgu 50 protsendiga ja hiljemini (kui kapital 250 000 rublani kasvanud) 25 protsendiga iga-aastase puhaskasu sellest osast, millest samad eesõigustatud mahaarvamised juba eraldatud, mis eespool-kirjeldatud uues „Tartu Panga“ puhaskasujaotuse kavas ära tähendatud. Nagu siit näha, oli Tartu linn selle muudatuse juures kindlasti kahjukannataja: „Tartu Panga“ tagavara-kapital oli juba selle määrani kasvanud, kus linn pidi hakkama 75% puhaskasu-ülejäägist saama, endise 50% asemel. Nüüd taheti see tagavara-kapital suuremalt osalt „Põhja-Liivi Panga“ põhikapitaliks määrata ja Tartu linnal oleks tulnud uuesti 50% puhaskasu-osaga leppima hakata, seni kui uue panga u u s tagavara-kapital 250 000 rublani kasvab. Seda kahjukannatamist ei salga ka gildi oldermann, kuid lohutab linnavalitsust selles asjas lootusrikka tulevikuga ja sellega, et ka gild ei saavat ise rohkem kui sinnamaani. Tartu tolleaegne linnavalitsus ja volikogu, kus mõjul samad ringkonnad kui St. Maria Gildiski, otsustas: nõusolekut avaldada St. Maria Gildi ettepanekule.

Rahaminister ei pea esialgu küll võimalikuks seesugust reformi, vaid jätab St. Maria Gildi poolt esitatud ning linnavolikogu poolt toetatud uue põhikirja kinnitamata. Gildi ja linnavalitsuse poolt seepeale ettevõetud „arusaamatuste selgitamise“ tagajärjel leiab uus põhikiri siiski 30. V. 1905 kinnitust, selle muudatusega, et „Tartu Pank“ jääb panga nimetuseks edasi.

Uus põhikiri määras panga organiteks: 1) direktsiooni, kes oli panga jooksva tegevuse juhtija, 2) komitee, kellele kuulusid järelevalve ja otsustav võim panga jooksva tegevuse üle, 3) diskontokomitee, kelle pea-ülesandeks oli klientidele lubatava krediidi ülemmäära kindlaksseadmine, 4) St. Maria Gildi liikmetest-kaupmeestest koosneva üldkoosoleku ning 5) üldkoosoleku poolt valitava revisjonikomisjoni. Väike Gild ja linnaomavalitsus olid panga juhtimisest ja järelevalvest seega nüüd täiesti kõrvaldatud; ühes sellega peeti kõrvaldatuks ka kahtlused panga juriidilise iseloomu suhtes. Aastate jooksul muutusid olud. Ei olnud saksa ringkondadele seepärast enam mitte väga soovitav oma raha-asutise puhaskasugi jagamisel sidet alal hoida linnavalitsusega, mis võib-olla lähemas tulevikus mitte enam nende juhtida pole. Tarvis oli seepärast vabaneda ka $^3/_4$ puhaskasu linnale maksmise kohustusest. Selleks leiti kohane silmapilk 1910. a. Linnal olid seekord mitmesugused erakorralised ülesanded käsil, mis kogusummas 360 500 rbl. väljaminekuid nõudsid ja mida harilikest sissetulekuist katta ei saadud. Kõige loomu-

Tartu, lk. 536